Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadružni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 48. Sreda 12. junija 1929. Leto IV.

Delavska stranka je prevzela angleško vlado.

V petek, dne 7. t. m., je v Angliji nastopila vlada Delavske stranke. Celo meščanski listi so mnenja, da bo nova vlada trajnejša, kakor je bila delavska vlada leta 1924. Izkušnje, ki jih je v prvi vladi Macdonald dobil, bodo zanj kažipot v taktiki.

Nova delavska vlada je sestavljena iz naslednjih vplivnih oseb:

Ministrski predsednik Macdonald; zakladni minister Snowden; čuvar državnih pečatov in minister za pobijanje brezposelnosti Thomas; notranji minister Clynes; zunanji minister Henderson; minister trgovine Graham; prvi komisar za dela Lansbury; predsednik tajnega sveta in vodja delavske stranke v zgornji zbornici lord Parmoor; lord kancelar Sankey; pravosodni minister Jowitt; minister za Indijo Wedgwood Benn; vojni min. Tom Shaw; minister za kolonije in dominijone Sidney Webb; delovni minister miss Bondfield; minister za zrakoplovstvo lord Thomson; poljedelski minister Buxton; minister za socijalno skrbstvo Greenwood; prosvetni minister Trewelyan; minister za mornarico Alexaner; minister za Škotsko Adamson; kancelar za vojvodino Lancaster s posebno nalogo, da rešuje trgovsko-politične naloge v zvezi s pobijanjem brezposelnosti, Oswald Mosley; minister za penzije Roberts; prometni minister Lee Smith; minister brez portfelja v zgornji zbornici lord Arnold; minister dvora Melwille.

V novi vladi so sami pristaši Delavske stranke. Minister Jowitt je bil sicer izvoljen na liberalni listi, vendar je pa z dovoljenjem svojega volilnega okraja prestopil v Delavsko stranko.

Velikega pomena za socijaliste je, da je predsednik socijalistične internacijonale s. Henderson prevzel v Angliji ministrstvo za zunanje stvari. S tem se predstavniku svetovnega socijalističnega pokreta nudi prilika, da bo zagovarjal mnenje socijalističnega sveta tam, kjer kujejo kapitalistične vlade, oziramo nje zastopniki usodo sveta, vojno in mir. Vsekakor je Delavska stranka, ko je pooblastila Macdonalda, da prevzame predsedstvo vlade, in Hendersona, da prevzame zunanje ministrstvo, določila dva močna, previdna in agresivna predstavnika delavskega pokreta za najvažnejši politični mesti v angleški vladi.

Delavska vlada je izdelala nujni program, ki ga prične takoj izvrševati. Najprej odpokliče vlada angleške vojaške čete iz Porenja, neglede na to, če storita isto Francija in Belgija ali ne. Dalje povabi takoj sovjetsko vlado, da imenuje v Londonu svoje diplomatsko zastopstvo. Anglija se ne boji ruske razkrajalne propagande, ker bo sicer Delavska stranka sama obračunala z njo. Kot tretje glavno vprašanje smatra delavska vlada manjšinsko vprašanje. Manjšinam se morajo dati v mirovni pogodbi zajamčene pravice in dovoliti, da se tudi direktno obračajo na Zvezo narodov. Kot četrta točka nujnega programa je znižanje stanja angleške vojske in pomorska razorožitev.

Z ozirom na priprave glede ustalitve svetovnega miru je potrebno pritegniti v Društvo narodov v prvi vrsti Anglijo in Zedinjene države. Če bi pa evropski kontinentalni militaristi ne hoteli slišati o razorožitvi, jih bo morala Zveza narodov izolirati.

Delavska stranka na Angleškem je prevzela vlado. Velik načrt ima; svetovne probleme. Dolžnost socijalističnega pokreta vsega sveta je, da jo v svetovni politiki moralno podpre.

Nemške zadeve.

S tem naslovom je objavil »Slovenec« v soboto, dne 8. junija tl., dopis iz Nemčije (?), v katerem se bavi z nemško socijalno demokratično stranko. V tem »dopisu« očita socijalistom znano oklopno križarko in v prikritih besedah trdi, da Nemčija ni iskreno za razorožitev držav, kar gre zopet na rovaš socijalnih demokratov, ki so v vladi. Tretji očitek, ki ga trdi »Slovenec« socijalni demokraciji, je nemška davčna politika.

»Slovenec« je ves ogorčen proti politiki socijalnih demokratov v Nemčiji.

Ne vemo, s kakšnim imenom bi pravilno označili tako pisavo. Če rečemo, da je to demagogija, ali laž, ali varanje nepoučene javnosti, ali lopovstvo, noben teh izrazov ni primeren. Najbolje bo še, da povemo, kakšne so dejanske razmere. Povedali pa bomo kratko, ker je sramotno, da moramo take stvari pojasnjevati.

V Nemčiji gre borba za parlamentarno demokracijo in za meščansko diktaturo. Meščanske stranke, med katerimi je **najmočnejši katoliški centrum,** ki zastopa fevdalce, bankirje in druge milijonarje, žele uničiti vpliv socijalne demokracije s tem, da se uvede meščanska diktatura. To stremljenje podpirajo zlasti industrijci in nacijonalci.

Katoliški centrum torej podpira to stremljenje in je tudi odločno za gradbo oklopne križarke in proti davčnim reformam, ki so jih predlagali socijalni demokrati, deloma zaradi tega, ker zastopa kapitalistične magnate, deloma zato, da bi onemogočil delovanje socijalne demokracije v vladi. Če bi se socijalna demokracija umaknila, potem bi bila lahkota, uvesti v Nemčiji meščansko kapitalistično diktaturo. Tako si mislijo.

Katoliški centrum je tisti, ki je zahteval oklopno križarko, katoliški centrum je tisti, ki je obenem z drugimi vplivnimi faktorji izsilil davčno politiko Nemčije proti volji socijalistov — in sedaj so krivi socijalni demokrati.

Socijalna demokracija je na svojem kongresu v Magdeburgu razpravljala o teh stvareh in uvidela črno nakano ter rekla:

»Danes je v Nemčiji v nevarnosti demokracija in republika. Zato morata iti naša taktika in naš boj v prvi vrsti za tem, da oboje ohranimo in branimo. Moč meščansko-kapitalistične buržuazije je že danes velika, zaraditega ji zaradi vprašanj, ki so manjšega pomena, v splošnem razvoju ne smemo pustiti svobodnih rok. Ostati moramo na braniku, zakaj devet milijonov volilcev nas je poslalo v parlament, da čuvamo njih glavne svetinje.«

Tak je položaj. Iz njega se razvidi vsa nesramnost »Slovenčeve« pisave. **Niti besede ni napisal o krivdi katoliških centrumašev, ki so vodilna stranka nemške buržuazije ter vladna stranka in se protivijo vsem pomembnejšim socijalno-političnim in razorožitvenim predlogom socijalno-demokratične stranke. Pač pa podtika te grehe socijalni demokraciji.**

Nečuvena drznost je to in nečuveno računanje z neumnostjo čitateljev. Vsekakor je ta »Slovenčeva« pisava značilna za moralo »katoliške akcije«, katere glavno glasilo je »Slovenec«.

— — —

Puniša Račić obsojen.

V senzacijonalnem procesu proti Puniši Račiću, ki je 20. jun. 1928 streljal v narodni skupščini, je bila v petek izrečena naslednja sodba:

»V imenu Nj. Veličanstva razsoja sodišče I. stopnje v Beogradu, ki je za razsojo te stvari pristojno, da se Puniša Račić kaznuje:

za prvo dejanje, poskušeni umor dr. Pernarja brez premisleka, na 6 mesecev zapora, ki se pretvori na 4 mesece ječe;

za drugo dejanje, umor dr. Basarička brez premisleka, na 20 let ječe;

za tretje dejanje, poskušeni umor Ivana Grandje brez premisleka, na 5 let ječe;

za četrto dejanje, umor Stjepana Radića brez premisleka, na 15 let ječe in

za peto dejanje, umor Pavla Radića brez premisleka, na 20 let ječe.

Skupno se kaznuje torej na 60 let in 4 mesece ječe. Ker pa ta kazen presega zakonski maksimum 20 let, se obsoja Puniša Račić na 20 let ječe. V to kazen se mu všteje preiskovalni zapor, kar da, preračunano na ječo, 7 mesecev in 15 dni. Za ostala dejanja, navedena v obtožnici, se Puniša Račić oprošča. Kazen se mu šteje od današnjega dne.

Dragutin Jovanović-Lune in Toma Popović se oproščata vsake krivde in kazni kot nedolžna.

Obtoženci imajo plačati vsakemu branitelju, ki to zahteva, 20.000 Din.

Depozit Puniše Račića v znesku 1300 dinarjev se uporabi za izvrševanje kazni, revolver pa, s katerim je bilo izvršeno dejanje, se zapleni v korist države.

Proti tej razsodbi je dopustna pritožba v roku treh dni.«

V utemeljitvi se navaja, da dejanje ni bilo pripravljeno, marveč gre za dejanje enega samega. Dejanje je bilo izvršeno brez premisleka, v afektu. Premislek je izključen, ker je bil Račić do skrajnosti razdražen zaradi težke žalitve. Kazenska odgovornost pa je kljub temu ugotovljena.

Obtoženca Jovanović-Lune in Popović sta oproščena, ker ni dokazov za njiju krivdo.

Boj proti fašizmu v Nemčiji.

Razpust vseh nemških bojnih zvez. Senzacijonalen govor državnega ministra za notr. zadeve, Severinga.

V soboto, dne 8. junija, je govoril v Reichstagu pri razpravi o proračunu notranji minister sodr. Severing, ter je med drugim rekel: »Država se mora sama braniti ter varovati svojo avtoriteto in je vsled tega potrebno **razpustiti vse organizacije,** katerim je baje varstvo drž. naprav smoter, v resnici pa jim je glavna svrha služiti privatnim namenom (reci: kapitalističnim, op. prevajalca). Žal pa minister dosedaj ni našel dovolj podpore parlamenta ter najvišjih sodišč glede splošne prepovedi. Kar naj bo »Stahlhelmu« dovoljeno, se ne more rdečim bojevnikom odrekati. To ustvarja neznosne razmere, kot se je izkazalo in je jasno, da je radi tega potrebno čimprej ter brezpogojno razpustiti vse takšne organizacije.«

»Stahlhelm« je znana fašistična teroristična bojna organizacija nemškega kapitalizma kot je n. pr. avstrijski »Heimwehr«, ki so ga ustanovili ter ga vzdržujejo podjetniki in ki ima na vesti nešteto tajnih, pa tudi javnih umorov. Proti tej organizaciji so kasneje ustanovili komunisti svojo obrambno organizacijo pod imenom »Der rote Frontkämpfer-Verband«, ki pa je bila povodom majskih izgredov razpuščena. Iz gornjega pa je razvidno, da je to bilo v prvi vrsti maslo meščanskih krogov, ki imajo po zaslugi nemških komunistov večino v parlamentu. Sedaj bomo videli, ali bo Severingu uspelo razpustiti kapitalistično gardo.

— — —

—k.

V drugič in zadnjič.

K diskusiji o socijalizmu, veri in cerkvi.

(Konec.)

Nek katoliški teoretik-nasprotnik katoliškega socijalističnega gibanja v Nemčiji pravi, da smo mi materijalistično gibanje, gibanje, ki ima obrnjen ves pogled na ta svet. Zato se razlikujeta po njegovem katolicizem in socijalizem kakor ogenj in voda. To je za danes še vladajoče naziranje na obeh straneh.

Mi socijalisti smo v resnici vojska od tega sveta. Kjer so na dnevnem redu vprašanja ureditve tega sveta, ne bomo mogli priznavati nikdar nobenega vmešavanja kakih verskih avtoritet. Čisto verske zadeve pa niso zadeve od tega sveta in se nas kot socijalistov ne tičejo. Med socijalizmom in verskimi organizacijami morajo vladati isti odnosi kot med vsako posvetno in duhovno silo — podobni kot recimo med cerkvijo in državo.

Sodrug B. bo dejal: A kaj, če si dajajo politične stranke versko obilježje? Kaj, če je šla in gre marsikje avtoriteta cerkve proti nam v boj, četudi bi se dalo o nas reči, da smo mi sicer posvetna sila, a če govorimo v jeziku cerkve, sila, ki se bori za to, da bi prišlo k nam božje kraljestvo? Ali ni v tem slučaju naravno, da se obrne ost našega boja proti cerkvi? Naravno je. Jaz to vem, ker sem slišal v svojem življenju že mnogo vojnih kuratov, ki so blagoslavljali s cinično bogokletnostjo nasilje in krivico. Potrebna in naravna reakcija proti temu vojnemu kuratstvu pa na svoji sili ne bo pridobila, če skušamo pljuniti na tempelj, zato ker so se vselili vanj pismarji, farizeji in prekupčevalci blaga.

Preživljamo dobo, ko lazijo na plan mnogi značaji, ki so se po letu

KINO LJUBLJANSKI DVOR
Od danes naprej
Pat in Patahon dva šaljivca, dva kujona v **Pelikaniji**
Ob 4., 1/4 na 7. uri, 1/2 8. in 9. uri.
Ljudske cene 3, 5, 8 Din. Ljudske cene 3, 5, 8 Din.

1914 začasno potuhnili. Mnogokje se zakriva za svetohlinsko krinko nizkotna denuncijacija in tekma za oblastjo.

V tej situaciji bomo le takrat na višini, če bo zavladala pri nas taka ideologija, da bomo v stanu postati koncentracijska točka, kjer se bodo zbirali vsi, ki so potlačeni, brezpravni in ki jih odbija krivica in laž. Zato se morajo odstranjati s podvojeno silo baš sedaj umetne ovire za tako koncentracijo.

V to svrho ni potrebno nič druzega, kakor da se vrnemo v pogledu svojega kulturnega programa pošteno in iskreno na dosedanje programatične temelje.

Kritika trdi, da je to nemogoče, ker je materijalistično svetovno naziranje predpogoj socijalizma.

Jaz temu oporekam in trdim, da se zamenjuje tu slučajna historična zveza z bistvenim predpogojem.

Za socijalizem bistvena je vera v boljši in popolnejši razvoj človeške družbe, ki ga vodi drug krmar, kakor osebnost posameznika. Vera v tak razvoj pa ima kot svoje metafizično dopolnilo prav tako lahko materijalistično kakor versko pojmovanje sveta in življenja.

Res je socijalizem ostro povdaril, kako vplivajo zunanje okolščine na človeško mišljenje. Res v njem nikoli ni manjkalo poskusov, ki so skusili obrazložiti vso duševnost iz zunanjega sveta.

Prvo je bilo za dobo, v kateri je nastal nauk o materijalističnem pojmovanju zgodovine, veliko odkritje, drugo pa je bil poskus, iti v nasproten ekstrem. Temu manjka vsaka znanstvena utemeljitev. Empirična resnica je v sredi in je bila ljudem že davno znana. Že davno je bilo znano, da ni vseeno, ali seješ seme na kamen ali v črno zemljo. V tem smislu je treba poznati za pojmovanje zgodovine teren, na katerega je padalo seme. Tako pojmovano bo materijalistično pojmovanje zgodovine trajna pridobitev, ki jo bo moral imeti socijalist vedno pred očmi. Na drugi strani pa je bilo že tudi davno znano, da ni vseeno, ali sejemo v zemljo seme ali pesek. To priznava tudi materijalistično pojmovanje zgodovine, ki pa se zgublja kljub temu v težak poskus, da dokaže, kako je vendarle nastalo seme pod vplivom zunanje materije.

Tako dokazovanje pa sega globoko v metafiziko in nima s socijalizmom nobene zveze. Gorje, če bi bil odvisen socijalizem od često prisiljenih in ponesrečenih poskusov v tem pravcu.

Če vzročna zveza med socijalizmom in metafizičnim materijalizmom ni podana, se tega ne da dokazati s citati iz Marksa. Marks je bil zadnji, ki bi odrekal možnost razvoja v filozofiji, zato nas je sam osvobodil potrebe, da bi se lovili za vsako njegovo kretnjo po oni znani: Wie er sich räuspert, wie er spuckt, hat er ihm treulich abgeguckt, — kar bi veljalo danes za marsikoga, ki vpričo Marksovih citatov ne vidi življenja.

Še bolj deplasiranih pa je bilo v polemiki nekaj drugih vzporednih opazk.

O pokretu, ki je bil tu pred intelektualci, ki bo šel svojo pot preko njih sentimentalnosti. Ta pokret je bil res pred nami vsemi tu, celo pred Marksom samim. Je bil tu kot socijalno-ekonomski, ali če hočete materijalističen pokret v drugem smislu te besede. On ima kot tak svoje potrebe. Temu pokretu ne vsiljujemo svojega mnenja tisti intelektualci, ki nočemo napraviti iz njega verskega ali protiverskega gibanja, kar ni, ampak tisti intelektualci, ki hočejo iz njega to napraviti. (Intelektualec je vsak, ki razmišlja o takih problemih in o njih piše brez ozira na formalno šolsko izobrazbo.

Zmerjati z intelektualcem se sme morda človeka, ki ima sicer vse šole, pa zato delavskega pokreta in njegove duševnosti vseeno ne pozna, — ne zato, ker je tak človek intelektualec, temveč zato, ker na tem polju ravno ni intelektualec. Jaz pa se s takimi namigavanji seveda ne dam odpraviti, ker se čutim z vsemi svojimi kritiki tudi na tem terenu popolnoma enakovrednega.)

Birokratičen urad in samoupravna institucija?

Druga nepotrebna aluzija je aluzija na Delavsko zbornico.

Taka aluzija bi bila opravičena, ako bi bil v svojem članku trdil, naj nadomesti Delavska zbornica svoboden delavski pokret in naj vpliva s svojimi sredstvi na ideologijo delavskega gibanja.

Tega pa v svojem članku nisem trdil. Tudi Delavska zbornica s svojo dosedanjo prakso ni dala povoda za take trditve, temveč je v svojih oficijelnih poročilih in drugače ob vsaki priliki svoje razmerje do delavskih organizacij tako očrtala, da morejo biti delavske organizacije s tem zadovoljne in so menda tudi.

Samo statističen urad pa seveda zbornica ni, temveč samoupravna korporacija, kakor recimo občina, trgovska in obrtna zbornica itd. Kakor razpravljajo občinski samoupravni organi o cestah, tako morajo razpravljati samouprav. organi zbornice o aktualnih delavskih in socijalnih vprašanjih: o stanovanjski krizi, lečenju brezposelnosti, o novih zakonskih osnutkih, o novih davkih, skratka o vseh vprašanjih, ki zanimajo delavstvo. To je glavna naloga zbornic, statistika je samo pomožno sredstvo pri razpravljanju teh nalog.

O teh dnevnih vprašanjih se nazori in mnenja ne dele po organizacijski pripadnosti, zato je bil rezultat takih posvetovanj dosedaj navadno paralelna akcija vseh delavskih sil za skupne smotre.

Trdno smo prepričani, da to ni bilo ne v škodo stvari same, ne v škodo socijalističnega gibanja.

Zato je ta del kritike težko razumeti.

S tem prihajam h koncu. Dejal sem, da je to moj zadnji članek k tej polemiki. Seveda bi si zato ne želel, da bi kdo mislil, da je radi mojega molka s tu obrazloženim stališčem obračunal. Vtis imam, da tednik za take diskuzije ni prikladen in če bi se uredništvo »D. P.« ne bilo tako pošteno potrudilo, da me k tej diskuziji izzove, bi se na tem mestu k polemiki najbrž ne bil oglasil.

Vsa polemika pa dokazuje, kako zelo bi potrebovali za medsebojno razčiščevanje pojmov revije.

Obupen položaj delavcev v Aziji.

Mednarodna konferenca dela, ki se vrši v Ženevi, je v petek pričela razpravljati o poročilu ravnatelja. Poročilo obsega dva debela zvezka ter obravnava delovanje delovnega urada na mednarodnem gospodarskem in socijalno-političnem organizatoričnem polju. Zanimivo je poročilo indijskega delavskega voditelja Jošija, ki pravi, da je položaj delavstva v Indiji, na Kitajskem, v Sijamu in Perziji izredno slab. Dosežen je bil komaj začetek delavskega varstva. V Aziji se vpliv delovnega urada ne čuti. Postopanje imperijalističnih držav je usodno. Napredni duh vašingtonske konference je izginil. Zaradi prepočasnega napredka v socijalnih reformah pridobiva moskovska revolucijonarna agitacija med delavstvom v Aziji vedno večjo privlačnost. Socijalno-politični razvoj bi se moral pospešiti, ker se sicer delavstvo onih dežel moskovskim obljubam ne bo odrekalo. — Tako poroča meščanski list. Mi pa lahko vidimo v poročilu eno resnico: Delavstvo ima pravo do socijalnih pravic, zato jih zahteva po vsem svetu. In kdor se tem pravicam upira, je sam svoj grobokop. Tak je zakon razvoja.

— — —

Razpečava v kraljevini SHS
Fran Ks. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

Dnevne novice.

Socijalno zavarovanje za samostojne obrtnike na Čehoslovaškem. Na Čehoslovaškem uvedejo soc. zavarovanje za starost tudi za samostojne obrtnike itd. Pri nas tega zavarovanja niti za delavce nimamo. Potrebno bi pa bilo tudi za male obrtnike in male kmete. Tudi za te ljudi je to vprašanje aktualno.

Svetozar Pribičević, ki se nahaja v Brusi v Srbiji, je bolan. Pravijo pa, da ni neposredne nevarnosti zanj, kakor poroča »Prager Presse«.

Desetletnico ljubljanskega vseučilišča obhajajo te dni z večjimi prireditvami in slovesnostmi.

»Slovencu« v vednost. »Slovenec« je zadnjič trdil, da pruski ministrski predsednik sklene z Vatikanom konkordat. Minister Braun je povedal v Magdeburgu na socijalno demokratskem kongresu, da v načrtu konkordata beseda šola niti omenjena ni. Tam bi radi imeli samo več škofij, za katere naj bi država dala 1,400.000 mark na leto.

Na Čehoslovaškem so v velikih skrbeh radi raznih špijonaž, ki so se baje pojavile na več koncih in krajih države po tem, ko je bil razkrinkan stotnik Falout. »Narodni Listi«, precej reakcijonarno glasilo narodnih demokratov, zahtevajo, da se naj vojaškim letalcem prepove ženitve z nemškimi ženami, ker je baje Faloutova žena Nemka, češ, da je tudi Jugoslavija prepovedala svojim letalcem ženitev z drugimi kot Jugoslovankami. Mi pa smo bili mnenja, da špijonski posel po vojni ni več rentabilen.

Trocki prosi Macdonalda. Lev Trocki, ki je bil od boljševikov izgnan iz lastne države in se nahaja sedaj v Carigradu, je prosil razne evropske države, da bi se smel tu ali tam naseliti, pa je povsod odletel. Sedaj se je obrnil s prošnjo potom angleškega konzulata v Carigradu na novo angleško vlado, o čemur je obvestil Macdonalda posebej, da bi se smel na Angleškem nastaniti in sicer radi zdravljenja in pa, da bi dal tamkaj tiskati svojo biografijo. Torej so »socijalpatrijoti« le boljši ljudje!

Ratifikacija lateranskega dogovora. V petek, dne 7. t. m., sta bila v Rimu zamenjana med Vatikanom in Italijo dne 11. februarja 1929 sklenjena pogodba in konkordatni dogovor. Mussolini se je s finančnim ministrom Mosconijem odpeljal v Vatikan, kjer ju je sprejel papežev tajnik kardinal Gasparri. Minister financ je izročil Gasparriju tudi ček italijanske banke za 750 milijonov lir. Listi pravijo, da je bil sprejem jako ljubezniv.

Celo Trst gradi stanovanjske hiše. Leta 1928 je mestni zavod za mala stanovanja v Trstu zgradil 75 hiš s 417 stanovanji, leta 1929 pa zgradi 34 novih hiš s 381 stanovanji. Eno stanovanje velja komaj 90.000 dinarjev gradbenih stroškov.

Obletnica smrti kneza Metternicha. Dne 11. t. m. je minulo 70 let, odkar je umrl nekdanji mogočni politik knez Metternich, po mišljenju velik reakcijonarec in tiran.

Jugoslovani dobe kardinala. Klerikalni listi poročajo, da je Vatikan vprašal jugoslovansko vlado, kateri izmed škofov naj postane kardinal. Kardinala želi imenovati Vatikan, še preden se sklene konkordat.

Obnova pogajanj z Italijo. Italijanski listi poročajo, da je jugoslovanska vlada predlagala obnovitev pogodbe med Jugoslavijo in Italijo ter revizijo nettunskih konvencij.

Na reparacijah dobi Jugoslavija v smislu sklepov pariške reparacijske konference v 58 letih 3.729,900.000 mark (to je 15 milijard dinarjev).

Macdonald pojde sam v Ženevo. Macdonald je izjavil, da pojde na prihodnje zborovanje Zveze narodov v Ženevo tudi sam, čeprav je Henderson zunanji minister, in sicer zaradi zbližanja med Anglijo in Ameriko ter razorožitvenega problema. Doma v Angliji pa bo vlada poskrbela za odpravo nezaposlenosti, dasi se tudi ta problem ne bo dal naglo rešiti. Predvsem bo treba pospeševati razvoj gospodarstva.

Napet položaj med Rusijo in Kitajsko. Nankinska narodna vlada je odredila v ruskem konzulatu v Harbinu hišno preiskavo. Aretirana sta konzula iz Harbina in Mukdena in še 45 drugih ruskih konzularnih nastavljencev. Kitajska vlada trdi, da je konzulat vršil komunistično propagando. Sovjetska vlada je vložila v Nankingu radi tega protest, vendar izgleda, da se bo zadeva poravnala mirnim potom.

Gladovna stavka. Sto komunistov, zaprtih v Vilni na Poljskem, je stopilo v gladovno stavko. Zahtevajo boljše ravnanje z jetniki. Državni pravdnik je njihove zahteve odklonil.

Slabe ceste so luksus, tako piše češka »Hospodarska Politika«. Slabe ceste stanejo narodno gospodarstvo veliko več, kakor tlakovane ali asfaltirane, če računamo pri slabih cestah posipavanje, prometne nesreče in jezo, hitro pokvarjene vozove in pneumatike na avtomobilih, neznosen prah, ki škoduje zdravju itd. Denar, investiran za zboljšanje cest, je dobro naložen.

Maksim Gorki je te dni zopet dospel v Moskvo, kjer ga je zadnji vseruski kongres sovjetov izvolil v svet narodnih komisarjev. V Moskvi namerava ostati do jeseni, čez zimo pa se radi svojega rahlega zdravja zopet povrne v svojo vilo v Sorentu v Italiji.

V Madridu zaseda te dni meddržavniška konferenca za rešitev vprašanja narodnih manjšin, ki pa ne obeta nobenega pozitivnega rezultata, ker so se prizadete države že zavarovale proti temu, da bi se na obstoječem stanju manjšin kaj izpreminjalo.

Slaba vzgoja. V krščansko-socijalnem »Ognju« smo čitali, da je neki župnik hujskal v cerkvi proti prostozidarjem, socijalistom, komunistom in delavcem sploh. To je klerikalna politika. Ali kaj bi se takim dogodkom čudili, ker klerikalno časopisje pita čitatelje, ki se ne brigajo za poznavanje razmer sami, naravnost z lažnjivo zavitimi poročili. Na drugem mestu govorimo o »Slovenčevem« dopisu »Nemške razmere«, ki je bil objavljen dne 7. t. m. Ako klerikalno časopisje pita duhovništvo in javnost s podobnimi poročili, potem je jasno, da polagoma tudi najboljši učitelji krščanske ljubezni in resnice zapadejo strasti sovraštva in neobjektivnosti, ker preveč verujejo lepo zaokroženim poročilom, za katerimi pač največkrat tiči namen, škodovati ugledu socijalističnega pokreta. Zakaj v Nemčiji so se socijalni demokrati borili proti oklopnici in za pametno ureditev davčne politike. Ali vse to je preprečila večina katoliškega centruma in nacijonalci. »Slovenec« pa pripoveduje čitateljem, da so to zakrivili socijalni demokrati in s tem izdali načela in interese delavstva. Take zavite laži so opasno orožje; zdi se pa nam, da se z dostojnostjo poštenih ljudi ne ujema. Želimo, da bi klerikalci to svojo slabost kakorkoli že opustili.

Vprašanje sporazuma med Mehiko in Vatikanom. Mehikanski predsednik Portes Gill je sporočil nadškofu Ruizu, da je delen sporazum med Vatikanom in Mehiko mogoč. Gill bo najprej preklical izgon 30 škofov, ki so bili krivi revolucije, da olajša pogajanja. Največjo težavo bo tvorila zemljiška veleposest, ki jo je država zaplenila. Lastniki teh veleposestev so stare mehikanske plemenitaške rodbine in deloma tudi državljani Zedinjenih držav. Ta veleposest je najtrdnejša opora klerikalizma. Klerikalizem je torej začel revolucijo v Mehiki zato, ker je nje aristokracija dobila za svoja zemljišča premajhno odškodnino. In to vprašanje bo tudi sedaj pri pogajanjih — najtežje. — A naši klerikalci so pisali samo o preganjanju — duhovnikov in vere. — Poročilo smo posneli po meščanskem listu, ki nima povoda, da bi trosil laži proti klerikalizmu.

Grofica tatica. V Berlinu so zaprli komteso Helgo Monroy, ki je tekom enega leta svoji prijateljici in zaščitnici grofici Hermesberg prilikom pogostih obiskov, ko ji je ta zaupljivo razkazovala vse svoje stvari in skrivnosti, pokradla raznih dragocenosti za več sto tisoč mark. Grofica je pa mladi komtesi toliko zaupala, da ji je celo poverila zasledovanje tatov. Šele ko se je Monrojeva s svojo materjo in teto skregala in za nekaj časa odšla iz Berlina, so tatvine ponehale. Ko se je zopet pojavila v Berlinu, je bila aretirana. Nekaj stvari, med njimi dragoceno biserno ogrlico, so še našli pri različnih juvelirjih, katerim jih je prodajala. Zaročila se je s 43 letnim ritmojstrom von Wedlom, ki je bil popolnoma brez premoženja in mu je ona dajala denar, da je lahko igral pri konjskih dirkah. Ko je zvedel, da so mu nevesto zaprli, se je ustrelil.

Vranglovski oficir, hotelski tat. V več prvovrstnih berlinskih hotelih so se dogajale druga za drugo tatvine raznih dragocenosti iz sob bogatih gostov. Nek gospod je ponoči slišal, ko so se tiho odprla vrata omare za obleko in je iz nje prilezla moška postava. Nekaj časa se je pritajil, potem pa je skočil pokonci in užgal luč. Tat se je prestrašil in zbežal pri vratih. Na vpitje je prihitelo hotelsko osobje, ki ga je zasledovalo; posrečilo se ga je ujeti na hotelski strehi. Je to nek bivši višji vranglovski oficir, ki je zahajal v najboljše družbe, medtem pa v mnogih evropskih mestih izvrševal hotelske tatvine.

Avto zavozil v otroški sprevod. Pijan šofer nekega tovornega avtomobila je v

Offenbachu zavozil v sprevod otroških izletnikov in povozil do smrti 6 otrok.

Vezuv zopet bruha. Ognjenik Vezuv pri Neapelju je začel zopet delovati. Solnce zastira gost dim in pepel, ki se dviga iz njegovega žrela, in iz vrhunca se zlivajo po pobočju celi potoki razbeljene lave s hitrostjo 3 m na minuto, ter ogrožajo nekatere vasi. Izbruhe spremljajo podzemski potresi.

Kino z živimi slikami. Ameriška filmska industrija je vrgla v Evropo prve filme s takozvanimi živimi slikami. Na poseben način so slike napravljene tako, da izgledajo plastično, kakor v stereoskopu; istočasno so po novi metodi barvnega fotografiranja posnete v naravnih barvah. Da je iluzija še bolj popolna, spremlja filmsko dejanje še poseben zvočni film, tako da slišimo tudi vse zvoke, ki spadajo k dotičnemu filmu: tako se ne vidi samo, kako veter drevje maje, temveč se sliši istočasno šum dreves; ko gledamo na platno burjo in vihar morskih valov, slišimo tudi grmenje in treskanje in pljuskanje vode; ko gledamo v filmu, kako ljudje gestikulinajo in odpirajo usta, slišimo tudi njihovo govorenje itd. Seveda so taki filmi sedaj še silno dragi in se zamorejo predvajati samo v največjih mestih proti horendni vstopnini. Težava je tudi v tem, ker se ti filmi izvajajo v angleškem jeziku in jih drugi narodi ne razumejo. Angleščino bi radi na ta način napravili za svetovni jezik.

Pazite na otroke. V Zagrebu je neki deček našel ekrazitno patrono in je začel tolči po njej s kamnom. Patrona je eksplodirala in mu odtrgala obe roki. Otrokom nobenega orožja v roke, tudi ne takih igrač, ki spominjajo na orožje in vojsko, kakor lesene puške, sablje, bobne, čelade, vojake itd., ker jih s tem navajamo na vojno mentaliteto. Je dovolj drugih koristnih in primernih igrač.

Važno vprašanje na konferenci dela. V Ženevi se vrši mednarodna konferenca dela, o kateri smo že poročali. Na konferenci je bilo obravnavano vprašanje prisilnega dela za domačine v kolonijah. Razprava o tem vprašanju je zlasti neprijetna za kolonijalne države, ki so uvedle prisilno delo za domačine (Indijce, Zamorce, Kitajce itd.) v kolonijah. V prvi vrsti je šlo za to, ali naj se razpravlja o tem vprašanju v javnih sejah ali naj se pokoplje stvar v tajnih sejah posebnega odseka. Konferenca je sklenila, da bo o vprašanju javno razpravljala. **To je vsekakor velik moralen uspeh, ki kaže, da konferenca želi to sramoto odpraviti.**

Na tej seji se bo o vprašanju razpravljalo le načelno, vendar pa kaže nastop konference, da bo skušala spraviti rešitev tega vprašanja v tek.

Kot noč in dan je razlika, ako ne rabite raznih poceni sredstev za pranje, ampak vzamete ŽENSKO HVALO in SCHICHTOVO TERPENTINovo MILO. — Poglejte naš današnji oglas!

Razjašnjevanje med papežem in Mussolinijem.

Kdor hoče pravilno presojati dogodke, jih mora poznati. In ker smo že toliko pisali o dogovoru med Vatikanom in Kvirinalom, moramo zaradi jasnosti in ker dogodki potrjujejo naše mnenje, povedati še, kako je papež odgovoril na Mussolinijeva govora v zbornici in senatu. (Po dunajskih listih.)

Mussolini je izjavljal, da je v Italiji suverena samo država, opisal je boje Vatikana proti Italiji, grajal prejšnjo papeževo državo, povdaril, da Italija ne bo nikogar silila, da sklene poleg civilnega tudi cerkveni zakon ter končno, da Italija priznava svobodo verskih kultov in svobodo vesti.

Mussolini je hotel s tem očividno zadeti politični prestiž Vatikana, ki je sporazum med cerkvijo in Italijo z veliko propagando izrabljal zase.

Papež je nato odgovoril v pismu na svojega tajnika Gasparrija in je pismo tudi bilo objavljeno v uradnem glasilu Vatikana »Osservatore Romano«.

Papež obžaluje v tem pismu, da sliši izjave, ki so heretične (krivoverske) in še več. V drugem govoru Mussolini ni preklical izjav prvega govora, marveč še potrjuje protestantovske in modernistične zmote. Trditve, da je italijanska duhovščina znanstveno malo produktivna in opisovanje papežkih bojev proti posvetni državi ni bilo plemenito. Zlasti obsoja papež naziranje, da je država v Italiji suverena nad katoliško cerkvijo. Izrecno povdarja papež, da je proti svobodi nekatoliških kultov in proti svobodi diskuzije, češ, da se mora svoboda vesti ravnati po principih katoliške cerkve. Do popolne vzgoje ima pravico cerkev in sme ta pravica biti omejena le na verski pouk in ne sme je ovirati država. Če se predava v katoliški cerkvi o Kantu itd., se s tem hoče zakrivati njegove zmote. **Državi se ni treba bati katoliške znanosti.** Glede civilne in cerkvene poroke pa pravi papež, da bo cerkev sama prisilila katoličane, da sklepajo cerkveni zakon, ker že sedaj izobčuje one, ki se zadovoljujejo samo s civilnim zakonom. V pismu omenja papež, **da ni prav, če se duhovniki, ki so zapustili cerkev ter so v državnih službah nameščeni, niso odstranili.** (To diši po inkviziciji!)

Končno povdarja papež v svojem pismu, da sprava in konkordat med Vatikanom in Kvirinalom tvorita celoto in če eno pade, pade tudi drugo.

—

To so objavili inozemski listi. Nimamo kaj dostavljati, ker je za vsakega čitatelja stvar tako jasna, da mora v celem obsegu potrditi naša dosedanja izvajanja. Razvidno je iz navedene vsebine, da gre cerkvi za politično moč in preprečenje vsakršne nove, torej tudi socijalistične miselnosti. Papež govori v svojem pismu v glavnem o cerkvi, le na koncu pisma se sklicuje na verstvo.

Kultura.

Koncert pevskega zbora mariborskih pekovskih pomočnikov.

Pevski zbor mariborskih pekovskih pomočnikov je letos dne 8. junija napravil izlet v Ljubljano. Reči moramo, da smo se veselili tega bratskega obiska ter da nas je tudi navdušil. Ob tej priliki je Zveza živilskih delavcev Jugoslavije priredila v soboto zvečer koncert v dvorani Delavske zbornice, v nedeljo pa vrtno veselico v Tivoliju. Pri pevskem koncertu so sodelovali pevski odsek iz Maribora, pevski odsek ljubljanski in pevsko društvo »Cankar«. V nastopnem zboru so nastopili vsi trije zbori in odpeli naravnost vzorno Zajčevo »Slava delu« pod vodstvom Krista Perka. Ljubljanski pevski odsek je nato pel štiri zbore pod vodstvom Krista Perka. Pevski odsek je še mlad, vendar je bil njegov nastop jako prisrčen ter obeta, da postane popolnoma dovršen, čim izpopolni svoj glasovni materijal. Med zbori je bil največji mariborski pevski odsek, ki je zapel osem točk in jih absolviral z izredno dovršenostjo pod vodstvom Emila Füllekrussa, ter žel obilo pohvale. Končno je nastopilo pevsko društvo »Cankar« pod vodstvom Krista Perka. »Cankar« je nastopil z vajeno preciznostjo v vseh šestih pevskih točkah. Prireditev je stala vsekakor na višini. Povdariti moramo, da so bile na programu jako težke kompozicije, ki pa so se izvajale dovršeno in deloma umetniško. Malo tako lepih pevskih koncertov sem še slišal, kakor so ga priredili navedeni pevski zbori. Obisk je bil povoljen na koncertu in drugi dan na veselici, ki je potekla v najlepšem razpoloženju. Zborovodjema na koncertu so prireditelji poklonili šopke. — Ta prireditev nedvomno dokazuje, da zna delavstvo ceniti kulturno delo, lepe umetnosti ter da se tudi zaveda, da ima pravico do njih. Prireditelјem se tem potom najlepše zahvaljujemo za blagodejni užitek pevskega koncerta.

Maribor.

Oče ubogih zlorablja svojo oblast. Mesto Maribor se deli na pet okrajev. V vsakem mestnem okraju je takozvani oče ubogih ali kot mu tukaj pravijo: »Viertelrichter«, oziroma »Armenvater«. Ta funkcija je več ali manj nekak privilegij gotovih ljudi. Reveži, ki hočejo kaj od mestne občine, se morajo obrniti najprej na te »male« župane, ki so kompetentni, da dajo mnenja o premoženjskih ter tudi nravnih in drugih okolščinah prebivalcev v dotičnem mestnem okraju. Največkrat se dogodi, da potrebuje nekdo spričevalo ubožnosti; tedaj mora k g. »Viertelrichterju«. Šele tedaj, ko mu ta potrdi, da je res ubog in brez premoženja, zamore naprej. — Klepar mestne plinarne, ki je »srečen« človek in ga je bog blagoslovil z veliko družino, pa z zelo majhno plačo, je potreboval potrdilo o ubožnosti, da bi mogla njegova bolna hčerka brezplačno k zdravniku. Sicer je to tudi birokratizem, kajti mestni občini je brez »Viertelrichterja« dobro znano, da je K. kompleten revež, in tedaj ne bi bilo treba omenjenega potrdila, oziroma bi ga lahko tudi magistrat sam izstavil. K. je tedaj šel k gospodu V. M. po spričevalo, pa se je vrezal. Gospod oče ubogih je namreč trgovec in K. je pri njem do nekega časa kupoval razne življenske potrebščine ter mu ostal nekaj nad 400 Din dolžan. V. M. pa je videl sedaj krasno priliko za izterjanje svojega denarja ter je izjavil, da mu potrdila o ubožnosti ne da preje, dokler ne prinese od svojega delodajalca podpisane izjave, da je dovolil, da se mu tedensko odtegne po 30 Din od plače na račun njegovega dolga. Tozadevno izjavo je g. V. M. sam sestavil. — Da je tako postopanje zloraba uradne oblasti, je jasno in zaupniki so K. svarili, da naj ne ugodi njegovi zahtevi, in da naj gre na drugo kompetentno mesto. Kajti g. M. naj skuša drugim potom priti do svoje terjatve, nikakor pa ne sme ter ne more mešati svoje trgovine z uradom, ki mu gotovo ni bil zato poverjen, da bo lovil najrevnejše. Naloga občinskega sveta pa je, da poišče drugo bolj primerno osebnost za omenjeni urad. Vsekakor pa je nujno potrebno, razrešiti gospode trgovce te funkcije.

Napačni pravni nasveti. Pretekli petek se je vršila pri okrajnem sodišču v Mariboru razprava delavca L. proti hišnemu posestniku A. Arbeiterju, ki je samolastno deložiral delavca L. Slednjega je zastopal dr. Reisman, hišnega posestnika pa dr. Mühleisen, ki se je branil tožbe motenja posestva s tem, da se je baje hišni lastnik Arbeiter itak informiral pri policiji, kaj naj napravi, pa so mu baje pri policiji rekli, naj se posluži samopomoči, to je samolastno deložira ubogega delavca. Sodnik je toženega hišnega lastnika pravilno podučil, da bo sedaj tožil za stroške, ki mu bodo s to tožbo nastali, državo za odškodnino, ker so njeni organi dali napačne pravne podukte. Ubogi delavec pa se je po deložaciji obrnil do stražnika, naj mu pomaga, da bi smel z majhnimi otročiči vsaj čez noč ostati pod streho hišnega lastnika. Upamo, da bo veliki župan, ki je bivši sodnik, zadevo preiskal in navajamo za to tudi številko predmetne tožbe: C I 763-29.

Ali si že član Cankarjeve družbe?

Šoštanj.

»Dva bregova« na delavskem odru. V nedeljo, dne 16. junija t. l., nas bode presenetila trboveljska »Svoboda« z docela novo igro »Dva bregova«, drama iz življenja bohemov v 3. dejanjih, spisal A. Leskovec. Delavstvo kakor nameščenci imajo še dobro v spominu svoječasne nastope Trboveljčanov v Šoštanju. V najboljšem spominu je gotovo »Magda«, ki slika življenje in usodo bednega proletarijata s ceste, katera je napravila na vse navzoče nepozaben utis. Drama »Dva bregova« je bila lansko leto prvič igrana in sicer v mariborskem dramskem gledališču. Vsebina sliči Magdi, v kateri je Flore Briga zapeljivka mestnih zakotnih beračev in apašev. Zanimanje za Trboveljčane je splošno, vsled tega se nadejamo in upamo, da bodo vsi zavedni delavci s svojim obiskom omogočili čim boljši gmotni uspeh prireditve, katera je zvezana z velikimi stroški. Ob enem kličemo vsem prijateljem lepih iger nasvidenje!

Bistrica pri Rušah.

Ustanovni občni zbor »Svobode« se vrši v soboto, dne 15. t. m., ob 7. uri zvečer v gostilni Rotner. — Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Poročilo zastopnika centrale. 3. Volitev novega odbora. 4. Razno. — S tem bo vpostavljena nova postojanka v Dravski dolini. Tamkajšnje sodruge naprošamo za točno in čim večjo udeležbo.

Franjo Aleš (Wien):

Kriza ruskega strankinega komunizma.

Odkar je Stalinov kurz zlomil taktiko Zinovjeva, bivšega predsednika Kominterne ter Rakovskega, proslulega poslanika v Parizu, je nastopila v ruski komunistični stranki akutna kriza, ki se je stopnjevala doslej že tako daleč, da so sledile izključitve iz stranke starih in vplivnih teoretikov kot praktikov boljševiške revolucije l. 1917. — Novi kurz Stalina, glavnega tajnika komunistične stranke v Rusiji, ki je nastopil z vso strogostjo, je izrabil državno oblast proti lastnim članom in sodelavcem in v času, ko vodja komunistične opozicije, Leo Trocki, moleduje po evropskih državah za dovoljenje bivanja, se razkrajajoči razvoj stopnjuje v vedno hujšem stilu.

Mnogokrat se čuje, da ima kriza stranke v glavnem le — osebni značaj. Varamo pa se, ako mislimo, da je tako. Resnica namreč je, da trditve o osebnih sporih ne drže, ker obstoja v stranki vse polno **načelnih diferenc,** ki nastajajo še vedno, se poostrujejo, ker se ne more najti takozvane »prave« in uspešne formulacije glede rešitve sovjetske gospodarske krize, ki prav tako kot v Evropi zavira uspešen razvoj države. Naloga pa, ki so si jo ruski komunisti dali z uvedbo nove ekonomske politike že v prvih letih nove Rusije, še do danes ni izpolnjena in ni mogla pripeljati sovjetskega gospodarstva iz ekonomske krize in mu dati reelno in očitno socijalistično bazo.

Da moremo jasneje opažovati stremljenje ruskega komunizma po dosegi zgoraj opisanih želja in vzporedno s tem tudi načelne razlike, pojavljajoče se radi mišljenj Stalinove grupe in mišljenj opozicije ter s tem v zvezi krizo ruske komunistične stranke sploh, tedaj moramo imeti pred očmi prvi in neposredni politični razvoj po letu 1917. Delavske mase so bile tedaj prežete revolucijonarnega duha pod vplivom komunističnih zmag nad rusko buržuazijo. (Spomnimo se pri tem na revolucijo v Nem-

čiji, na vzpostavitev sovjetske republike na Bavarskem, na Ogrskem in na gibanje pučistov v Nemčiji!) Ko pa je nastopila prva doba meščanske normalizacije, meščanske obnove in »izboljšanja« kapitalističnega gospodarskega reda, so vse te ogromne »revolucijonarne« mase delavstva in kmetov klonile že ob prvih udarcih. Nehote moram zastaviti za to vprašanje: Ali ni bilo tako tudi v Jugoslaviji?

Mi vemo, da je to »revolucijonarno-komunistično« gibanje imelo premalo idejne, a še manj praktične podlage; odlikovalo se je le v tem, da je zidalo in silno mnogo dalo na iluzije. Tako je moralo priti do razrevolucijoniranja evropskega proletarijata in seveda do kraha evrop. komunističnih strank.

Mislim, da se ne motimo, ako trdimo, da je bil sličen razvoj tudi v Rusiji sami in to kljub temu, da je tam komunistična stranka vzpostavila diktaturo proletarijata; kajti tudi čez to stranko so šle mase iluzij in posebno voditelji so se silno varali, ko so mislili, da je evropski proletarijat že zrel za prevzem državne oblasti. Prenašajoč strankine razmere v državni aparat in v Unijo sploh, moremo zopet uvideti, da se je razmeram v stranki izenačilo splošno narodno in gospodarsko življenje sodobne Rusije. Razvoj je ustvaril ne samo nove ljudi, nego tudi nove razmere. Industrija se bori s finančnimi težkočami. Kreditov primanjkuje, evropske države izvajajo še vedno gospodarski bojkot. Brezposelnost se ne more omiliti tudi z najstrožjimi uredbami, prav tako kot v Evropi, kjer brezposelnost stalno napreduje. Kmetijstvo stopa v novo razdobje. Ponesrečena agrarna politika sovjetske Rusije je v sedanjih časih prav klasično pokazala to razdobje: Jasno vidimo na eni strani — bogatejše kmete kot gospodarje situacije in vplivne kroge na deželi, — na drugi strani pa vedno revnejše kmetiče. Oboji pa nalagajo oblastem nove in resne skrbi. Državni aparat se veča, se birokratizira tako, da je dosegel že tako visoko stopnjo, kakoršno imajo najbolj birokratizirani sistemi Evrope. Strankini funkcijonarji, tajniki in odgovorni člani-zaupniki pa vstopajo v novo vrsto stanu: v aristokracijo. Trenja in zmaga sedanjega vladajočega krila komstranke so to stanje ne samo pospešila in delno podprla, nego so povzročila le še hujša nerazpoloženja v stranki in uveljavila sistem preganjanja lastnih članov-sodrugov, ki so našli drugačen način rešitve iz teh razmer.

Dobri poznavalci sodobne Rusije trdijo, da se danes ne da narediti čez vse to črte in reči, da ne bo šlo več tako naprej. To mnenje moramo tudi mi slej ko prej osvojiti. L. Trocki pa poleg vsega v sedanji situaciji ni zmožen vrniti ruskemu komunizmu to, kar si je zamislil takrat, ko je prevzel državno oblast in razglasil diktaturo proletarijata. Razvoj je šel že predaleč, da bi se mogel vrniti na prejšnjo pot, a danes je absolutni gospodar delno že izkristalizirani stan Nepovcev in strankinih funkcijonarjev, diktiran po Stalinu.

Kljub dejstvu, da Trocki, bivši ljudski komisar vojske, organizator rdeče armade, teoretik komstranke in desna roka Lenina, ni osamljen, da ima mnogo privržencev v Rusiji kot v Evropi in kljub temu, da sme vedno računati na sodelovanje idejnih in praktičnih voditeljev ruskega komunizma (Buharina, Rikova, Tomskija, Kalinina, Zinovjeva i. dr.), pa je skoraj čisto izključeno, da bi se posrečilo zagvozditi sedanji vodeči kurz ruske komunistične stranke. To kar drži stalinističen režim je preogromno, da bi moglo propasti pod akcijo, četudi izbornega organizatorja L. Trockega.

Delavstvu more ta primer prav lepo služiti. Zakaj, spoznati mora, da ni primerno in da je celo škodljivo ravnati se po nezrelih metodah, ki morajo slej ali prej privesti do žalostnih posledic. Delavstvo potrebuje šole in zopet šole, potrebuje izkušenj in izkušenj, odvaditi se mora iluzij, ako hoče uspešno uveljaviti svoj razred v sedanji človeški družbi. Kriza v ruski komunistični stranki je zato klasičen primer.

Po začasni zatvoritvi zavetišča za brezposelne in potujoče delavce v Ljubljani.

(Konec.)

Svengali II. se je produciral tuintam s hipnotiziranjem. Če je res kaj znal, ali pa je bilo vse vnaprej dogovorjeno, ne vem. Vem samo to, da je njegovo znanje klaverno odreklo dvakrat, ko je prišel revež v vinjenem stanju (zapil je bil invalidnino, ki jo dobiva po 200 Din na mesec) v konflikt s policajem. Policaja ni mogel hipnotizirati in prepričati, da je »smrkavec in osel, ki govori neumnosti«; moral je za par dni v luknjo.

Pravtako otročji kot moderna meščanska mladina, so bili včasih 20- do 25letni fantje, ki so odslužili že vojake, »rihterja«. »Komunist« jih je zafrknil pri neki taki priliki s tem, da je povedal sledečo dogodivščino: V ujetništvu, v barakah, kjer smo bili takrat še vsega dobrega siti, je padlo nekoč nekaterim v glavo, da so bili »rihterja« po golih zadnjicah. Tedaj je vstopil carističen seržan. Pobožni mož je bil tako ogorčen, da je odpasal svoj jermen ter vse udeležence oklestil z njim na žive in mrtve po goloti, tako da so se kar praskali in jim je veselje do igre temeljito prešlo.

Vzdrževanje discipline nam je povzročilo spočetka ogromne težkoče. Med 70 ljudmi, ki so prenočevali v azilu, je bilo navadno tudi mnogo »lumpenproletarijata«, nedisciplinirani barab v pravem pomenu beseda. Pri teh ni zalegla lepa beseda. Hoteli so vpostaviti ljudovlado. Kričali in skakali so kot divjaki. Mesto ob 20. uri so silili — večinoma pijani — v azil okrog polnoči.

Krotitev teh elementov je bila tem težja, ker nam policija izprva ni hotela iti na roko. Nadzornika sta se izgovarjala, da od svojih višjih nimata navodil za intervencije v slučajih kršitve hišnega reda ter da ima policija vsled tega pravico intervenirati samo v slučaju javnih deliktov, torej pretepov itd. Kljub temu pa se je ista policija neprestano pritoževala, da ni reda in miru. Sploh so bili brezposelni policiji že od začetka trn v peti. Eden od nadzornikov se je izrazil že drugi dan, da »mi absolutno ne spadamo skupaj«. Ker se je izgovarjala policija, da glede interveniranja v slučajih kršitve hišnega reda nima navodil, smo vložili na pristojnem mestu vlogo. Nekaj časa je bilo nato bolje in policija je vrgla na našo zahtevo vsakega nedisciplinirana na cesto. Nekega dne pa se je nenadoma pripetilo, da je pahnil neki nadstražnik od magistrata nastavljenega nadzorovalnega organa Jakliča, ki je zahteval od njega, da naj odstrani dva pijanca, ki sta silila po 20. uri v azil, iz svoje sobe, nakar je pa pač res storil, kar je bil zahteval Jaklič. Jaklič se je zoper stražnika pritožil takoj drugi dan pri komandantu policije. Pozneje je padlo zopet enemu od policijskih nadzornikov v glavo, da brez pismenega naloga v slučajih kršitve hišnega reda policija ni upravičena intervenirati. Dal sem policijo temeljito poučiti, nakar je vselej promptno intervenirala.

Kar se tiče čistoče med slovenskim brezposelnim proletarijatom in priložnostnimi delavci, smo napravili prav žalostne izkušnje. Uš je med slovenskim brezposelnim proletarijatom in priložnostnimi delavci pravtako domača žival kot med cigani. Večina gostov azila je imela ob prihodu uši. Inteligentnejši, oziroma spodobnejši so se pa dali takoj v bolnici očistiti, nakar smo jim odkazali posebno sobo, dočim so morali bivati oni, ki se niso hoteli dati očistiti in teh je bilo dvakrat toliko, v drugi sobi. Razlikovali smo torej »boljšo« in »ušivo« sobo. Med »lumpenproletarijatom« v »ušivi« sobi so se našli celo ljudje, ki so opravljali svojo potrebo ponoči kar okoli hiše, drugi so mazali principijelno v klosetu zid in vrata. Noben opomin, nobena moralna pridiga ni pomagala. Pomagalo ni niti dejstvo, da smo vrgli par takih prascev, ki smo jih zasačili, iz azila. Pomagale bi bile edinole batine. Za take ljudi je najboljše vzgojevalno sredstvo bič.

Ogrejevalnice in zavetišča za brezposelne in potujoče delavce so v večjih mestih še davno izza pred vojne obstoječa institucija. Tudi pri nas so uvideli kompetentni faktorji že davno potrebo ustanovitve javne ogrejevalnice in zavetišča za brezposelne in potujoče delavce. Za zavetišče so pripravili v palači Delavske zbornice lokale. Uvideli pa so, da so ti lokali premajhni, po zimi v to svrho absolutno neporabni, ker se ne dajo kuriti ter da azil sploh ne spada v zbornično palačo. Letošnja izkušnja je pokazala, da sta obe instituciji v Ljubljani absolutno nujno potrebni. Zato so sklenili kompetentni faktorji, da naj ostaneta instituciji trajni. Poiskal naj bi se bil primernejši prostor, če bi ga pa ne bi bilo mogoče najti, naj se zgradi v to svrho posebno poslopje, v katerem naj bo nastanjena tudi Borza dela, dotlej pa naj bi ostal azil v dosedanjih lokalih, Masarykova cesta 1.

Policija pa je rekla »jok«, mi rabimo prostor sami.

Z ozirom na to, da je bila hiša Masarykova ulica 1 prvotno zgrajena v socijalne namene, torej ne za policijo, je nastal spor, s katerim sta se morala pečati celo minister za socijalno politiko in minister za notranje zadeve. Ta spor je končal s tem, da je moral azil prostore dne 29. aprila zapustiti ter jih je prevzela s 1. majem policija. Za azil in ogrejevalnico pa naj bi se zgradilo posebno poslopje, ki bi imelo biti do jeseni pod streho. Ker poslopje takrat še ne bo vporabno, bo treba najti jeseni zopet provizoričen lokal. Vendar se pa išče za enkrat še vedno staro poslopje, ki bi se dalo primerno adaptirati.

Če policija lokale na Masarykovi ulici, ki so bili toliko časa prazni, na enkrat res tako nujno potrebuje, ne bomo raziskovali, zakaj po toči zvoniti je prepozno. Dejstvo je, da so lokali še danes, dne 14. maja, popolnoma prazni.

Ker so pa rekli pri oficijelnih uradih »jok«, drugega primernega lokala pa nismo našli, se torej azil začasno zatvori in okoli 70 »barab« se je razteplo po kozolcih, šupah in hlevih, deloma pa opustilo iskanje dela ter se podalo na »valco« po deželi. Vest, da se azil začasno ukine, so sprejele te »barabe« z veliko konsternacijo.

Kar je pa pri stvari najbolj tragično, je dejstvo, da je med temi »barabami« mnogo delavoljnih ljudi, ki svoje usode niso sami zakrivili.

Vladimir Svetek.

MALA NAZNANILA.

Ia gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavlja in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni **Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.**

Produktivna zadruga mizarskih mojstrov
r. z. z o. z.
Maribor, Vetrinjska ulica 18.
Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinejše izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. **Samo pri Produktivni zadrugi mizarskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.**

Tvornica štampiljk
in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin
T. Soklič
Maribor, Aleksandrova c. 43.

Važno za vse!
Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles čez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica
JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14.

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.
Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamostrojev.

Enkratna ponudba.
Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za **Radiowelt**, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od **Hans Günther u. Dr. P. Stuker** in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radiotechnisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Kovčeki za potovanje,
torbice iz usnja, listnice, denarnice, gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in po najnižji ceni pri **Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.**

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.
Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18
Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih peciva **na zavarovalno znamko D. P.**

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Kovinarji na Teznu in Mariboru.
Tajništvo posluje na Ruški cesti štev. 5 vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne in vsako sredo od 18. do 20. ure zvečer. Člani dobe istotam vse informacije.

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.